

Aile İçi Şiddet ile Okulda Şiddet İlişkisi: Sinop Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği

Relationship Between Domestic Violence and Violence in School: A Case Study of Sinop University School of Tourism Management and Hospitality

Gül ERKOL BAYRAM

Sinop Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Sinop
gulerkol@sinop.edu.tr

Öz

Son dönemde hızla artan şiddet olayları, ilkökul, ortaokul, lise ve yükseköğretim kurumlarında da görülmektedir. Öğrencilerin şiddet eğilimlerinin kaynağının araştırılması bu konunun çözümünde önemli bir yere sahiptir. İlk eğitimin alındığı ve öğrenilen tutum ve davranışların hayat boyu devam ettiği aile ortamı da şiddete eğilim konusunda önem arz etmektedir. Bu araştırma da aile içi şiddet ile okuldaki şiddet ilişkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında lisans eğitimi alan üç yüz üç öğrenciye anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, aile içi şiddet ile okulda şiddet değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiş ve sonuçlardan hareketle öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Aile içi şiddet, okulda şiddet, turizm

Abstract

In recent years, increasing violence events have also been observed in primary, secondary, high school and higher education institutions. Searching of the source of violence tendencies of students has an important place in the solution of this problem. The family environment in which the attitudes and behaviors of the first education are taken and sustained during the life is also important for the tendency of violence. This research aims to reveal the relationship between domestic violence and school violence. Within the scope of the research, a questionnaire was applied to three hundred and three students who received undergraduate education. As a result of the research, a meaningful relationship between domestic violence and school violence variables was determined and suggestions were presented from the results.

Keywords: Domestic violence, violence in school, tourism

Giriş

İnsanoğlu yaşantısının her alanında şiddet ile karşılaşmaktadır. Şiddet insanoğlunun yaşantısında giderek büyümekte ve önüne geçilemeyen bir hal almaktadır. Bu durum hayatı, fiziksel ve ruhsal sağlığı, huzuru ve mutluluğu etkileyen bir tehlike olarak devam etmektedir (Page ve İnci, 2008: 21). Şiddetin yaşandığı ortamlarda tüm bireyler bu durumdan fiziksel ya da ruhsal olarak etkilenebilmektedir. Şiddetin yaşandığı aileler de çocuklarda dâhil tüm bireyler bu durumdan olumsuz etkilenmektedir (Lök, Başoğul ve Öncel, 2016:155). Şiddete maruz kalan ya da şiddete tanık olan bir çocuğun şiddet uygulayıcısı olması da söz konusudur. Evde babanın anne üzerindeki otoritesi veya istediğini yaptırmak için şiddet uygulamasına çocuğun tanık olması, çocuğun gerek kardeşine gerekse arkadaşlarına gücünü göstermek için şiddete başvurması ile sonuçlanabilmektedir (Yılmaz Özkan, 2008:18).

İnsanın doğduğu andan itibaren toplumun bir parçası olmasında ailenin rolü çok önemlidir. Bir çocuğun sosyalleştiği ve ilk iletişimini kurduğu yer ailesinin yanındır. Bu durum da çocuğun kişiliğinin oluşması ve ruhsal yapısının temellerinin atılmasında aileyi önemli bir konuma taşımaktadır. Çocukluktan itibaren sevgi dolu ve huzurlu bir ortamda temelleri atılan davranışlar sosyal ilişkileri ve toplum içindeki uyumu sağlamaktadır (Ovacık, 2008: 9-10). Aile içi şiddet, yaş, toplum, eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik durum ayrımı olmaksızın her grupta meydana gelen yaygın bir problem olarak görülmektedir. Aynı ev içerisinde var olan bu problem normal aile fonksiyonları üzerinde de yıkıcı etki yaratmaktadır. Ev içerisinde yaşanan şiddet özellikle kadını ve çocuğu etkilemekle birlikte tüm aile üyelerinde fiziksel ve duygusal hasara neden olmaktadır (Ünal, 2005: 1). “Sosyal öğrenme” ve “gözleme dayalı öğrenme” teorisi açısından, toplum ruh sağlığı ve çocuk gelişimi incelendiğinde, aile içi şiddet içeren bir ortamda yetişmenin, bireyin ruh sağlığına pek çok olumsuz etkilerinin olduğu ve böylece toplumun şiddete bakış açısının etkilendiği de ortaya koyulmuştur (İbiloğlu, 2012: 206).

Aile, toplum ve okul birbiriyle etkileşim halindedir. Toplumda ve okulda var olan şiddetin temelinde aile içinde yaşanan şiddetin olduğu bilinmektedir. Şiddetin var olduğu bir aile ortamında büyümek, gençlik ve yetişkinlik döneminde şiddete başvurabilecek bir topluma neden olabilmektedir. Bu bağlamda sağlıklı kişiliğe sahip bireyler yetiştirilmesinde aile yapısının sağlıklı olması önem taşımaktadır. Çünkü aileiçindeki sağlıklı etkileşim ortamı ve huzur, arkadaş ilişkilerini ve okul başarısını da etkilemektedir (Ertuğrul: 2005: 17).

Aile içinde, sokaklarda, futbol sahalarında yaşanan şiddet olaylarının okullarda da yaşanması konuyu elzem hale getirmektedir. Her gün yazılı ve görsel basında şiddet olaylarına yönelik haberlerin çıkması konunun önemini ortaya koymaktadır (Terzi 2007: 74). Karşıt görüşlü gruplar arasında gerçekleşen ya da futbol sahalarında görmeye alışılan şiddet artık ilk, orta, lise ve yükseköğretimde de görülmeye başlanmaktadır. (Arslan, 2015: 2).

Toplumla uyumlu, mutlu ve üretken birey olmanın yolu aile içindeki durumdan sonra okullardan geçmektedir. Okullarda yaşanan şiddetin bireyin başarısı, yaşam kalitesi ve geleceğe yönelik tutumunu etkilediği göz önünde bulundurulduğunda okulların şiddete yönelik tutumların olumlu yönde değiştirilmesinde ne kadar önemli olduğu göz ardı edilmemelidir. Bu durum okullarda öğrencilerin şiddetle karşılaşma ya da şiddet eğilimlerini belirlemenin (Özgür, Yörükoğlu ve Arabacı, 2011: 55) yanı sıra şiddetin nedenlerini belirlemeyi de önemli kılmaktadır. Ayrıca, psikologların, saldırganlığın sadece doğuştan gelen bir faktörlerle değil, öğrenme ile de ortaya çıkabileceği görüşü göz önünde bulundurulmalıdır (Ersanlı, 2005; akt: Demirbağ Polat, 2010: 2). Bu bağlamda çalışmanın amacı, aile içi şiddet ile okuldaki şiddet ilişkisini ortaya koymak olarak belirlenmiştir.

Yöntem

Bu araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Anket çalışması katılımcıların tanımlayıcı sorularının yanı sıra aile içi şiddeti ve okulda şiddeti ölçen iki ölçekten oluşmaktadır. Aile içi şiddet ölçeği Yılmaz Özkan (2008) tarafından geliştirilen Beşli Likert Ölçeğine göre hazırlanmış ve “1 hiçbir zaman” dan “5 sürekli” şeklinde puanlanmıştır. Okuldaki şiddet değişkeni ise Espelage ve Holt (2001) tarafından geliştirilen, Demirbağ Bollat (2010) tarafından Türkçe’ ye uyarlanan ve şiddete karışma ya da maruz kalma durumuna göre “1 hiçbir zaman” dan “5 7kereden fazla” şeklinde puanlan ölçek yardımı ile ölçülmüştür. Araştırma Aralık 2016-Şubat 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırma Evreni Sinop Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu’nda eğitim alan 480 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma kapsamında tüm öğrencilere ulaşmak hedeflenmiş fakat analize elverişli 303 adet anket toplanmıştır. Elde edilen veriler çeşitli istatistiksel analizlere (Frekans, Ortalama, T-Testi ve Korelasyon) tabi tutulmuştur.

Bulgular

Tablo 1’de katılımcılara yönelik tanımlayıcı bilgiler verilmiştir. Tablo incelendiğinde katılımcıların büyük çoğunluğunun (%62,7) erkek, Bölüm bazında ise Konaklama İşletmeciliği Bölümü öğrencisi (%49,2) olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaşadıkları aile yapısıyla (%87,5) çekirdek aile iken, yine büyük çoğunluğunun (%91,4) anne ve babası birlikte yaşamaktadır. Aile gelirleri incelendiğinde ise katılımcıların aile gelirleri (%37,6) çoğunlukla 1500-2000 TL arasındadır.

Tablo 1: Katılımcılara Yönelik Tanımlayıcı Bilgiler

	n	%		n	%		
Cinsiyet	Kadın	113	37,3	Aile Durumu	Anne-baba birlikte	277	91,4
	Erkek	190	62,7		Anne-baba ayrı	20	6,6
	Toplam	303	100,0		Baba vefat etti	6	2,0
Bölüm	Yiyecek İçecek İşletmeciliği	79	26,1		Toplam	303	100,0
	Konaklama İşletmeciliği	149	49,2		Aile Geliri	1500 TL’den az	88
	Turizm Rehberliği	75	24,8	1500-2000 TL		114	37,6
	Toplam	303	100,0	2000 TL’den fazla		101	33,3
Aile Türü	Çekirdek Aile	265	87,5	Toplam		303	100,0
	Geniş Aile	38	12,5				
	Toplam	303	100,0				

Tablo 2’de katılımcıların aile içinde algıladıkları şiddet anne ve baba ayrı olmak üzere incelenmiş ve ortalamaları verilmiştir. Annenin aile içi şiddete yönelik ifadeleri incelendiğinde en yüksek ortalamalar; 1,81 ortalama ile “Sürekli çalışmamı(ev işleri, dersler, dışarıdaki işler vs.) ister.” ve 1,67 “Kardeşimle/arkadaşımın kıyaslar.” ifadeleridir. En düşük ortalamalar ise; 1.03 ortalamaları ile “Dayak, tekme, tokat, yumruk atar.”, “Eve odaya kilitlediği oluyor.” “Boş zamanlarımda annemin isteği doğrultusunda belli bir yerde ücret karşılığı çalışmak zorunda bırakıyorum.” İfadelerinde görülmektedir. Babanın aile içi şiddete yönelik ifadeleri incelendiğinde en yüksek ortalamalar; 1,77 ortalama ile “Küfür eder.” ve 1,71 ortalama ile “Sürekli çalışmamı(ev işleri, dersler, dışarıdaki işler vs.) ister.” ifadeleridir. En düşük ortalamaya sahip ifadeler ise; 1.07 ortalama ile “Boş zamanlarımda annemin isteği doğrultusunda belli bir yerde ücret karşılığı çalışmak zorunda bırakıyorum.” , 1,09 ortalama ile “Dayak, tekme, tokat, yumruk atar.” ve “Saçımı, kulağımı çeker.” ifadelerinde görülmektedir.

Tablo 2: Aile İçi Şiddete Yönelik Katılımcı (Anne-Baba) Ortalamalar

Aile İçi Şiddet	Anne		Baba	
	Ort.	S.S.	Ort.	S.S.
1. Küfür eder.	1,15	,487	1,77	,979
2. Dövmekle tehdit eder.	1,11	,470	1,22	,676
3. Hakaret eder	1,17	,532	1,33	,793
4. Üzerime yürür.	1,10	,437	1,16	,566
5. Dayak, tekme, tokat, yumruk atar.	1,03	,290	1,09	,379
6. Saçımı, kulağımı çeker.	1,09	,387	1,09	,452
7. Beni ağır işlerde çalıştırır.	1,16	,608	1,22	,672
8. Benimle alay eder	1,07	,403	1,13	,559
9. Beni küçümser.	1,10	,397	1,16	,597
10. Beceriksiz olduğumu söyler.	1,24	,623	1,28	,782
11.Sürekli çalışmamı(ev işleri, dersler, dışarıdaki işler vs.) ister.	1,81	1,235	1,71	1,131
12. Gururumu kıran görevler verip yapmam için zorlar	1,05	,378	1,10	,540
13. İyi bir şeyler yapmama rağmen bana bağırdığı, azarladığı oluyor	1,19	,538	1,23	,672
14. Kızdığı zaman harçlığımı keser	1,14	,484	1,23	,690
15. Eve odaya kilitlediği oluyor.	1,03	,279	1,07	,497
16. Yemek yememe izin vermediği oluyor	1,05	,340	1,05	,394
17. Duygu ve düşüncelerimi söylememi engeller.	1,12	,531	1,20	,685
18. Yürüyüşümü, sesimi, konuşmamı, gülmemi taklit eder.	1,14	,550	1,15	,581
19. İftira atar.	1,05	,354	1,08	,499
20. Boş zamanlarımda annemin isteği doğrultusunda belli bir yerde ücret karşılığı çalışmak zorunda bırakılıyorum.	1,03	,227	1,07	,420
21. Kardeşimle/arkadaşım ile kıyaslar.	1,67	1,073	1,52	,983
22. Hiçbir isteğimi, planımı, sorunumu paylaşmam	1,47	1,022	1,55	1,152
23. Arkadaşlarımla gezip oynamama izin vermez.	1,26	,686	1,33	,846

Tablo 3'te Katılımcıların okulda şiddete yönelik ortalamaları verilmektedir. Öğrencilerin okulda arkadaşlarını şiddete yönlendirme ortalamaları 1,12 ortalamaya sahiptir. Şiddet uygulama ortalamaları 1,60 oranına sahipken şiddete maruz kalma ortalamaları 1,26 ortalama olarak tespit edilmiştir.

Tablo3: Okulda Şiddete Yönelik Katılımcı Ortalamaları

Okulda Şiddet	Ort.	S.S.
Şiddete Yönlendirme	1,12	,322
İnsanları kavga etmek için cesaretlendirdim.	1,21	,648
Başkaları hakkında söylentiler yaydım.	1,04	,258
Diğer öğrencilerin rahatsız edilmesine yardım ettim.	1,04	,294
Tartışma ve anlaşmazlıkları ben başlattım.	1,16	,509
Şiddet Uygulama	1,60	,847
Fiziksel bir kavgaya girdim.	1,83	1,259
Sinirlendiğimde fiziksel bir kavgaya girdim.	1,72	1,128
Başka bir öğrenciyi dövmekle ya da zarar vermekle tehdit ettim.	1,37	,859
Biri bana vurduğunda ben de ona vurdum.	1,97	1,351
Kolaylıkla dövdiğim öğrencilerle kavga ettim.	1,11	,482
Şiddete Maruz Kalma	1,26	,538
Diğer öğrenciler benimle dalga geçtiler.	1,22	,605
Diğer öğrenciler bana sataştılar.	1,36	,768
Diğer öğrenciler bana isimler taktılar.	1,33	,702
Diğer öğrenciler tarafından sıkıştırıldım ve dövüldüm.	1,14	,538

Tablo 4'te katılımcıların cinsiyetleri ile okulda şiddete yönelik ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar aranmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde Şiddete yönlendirme, şiddet uygulama ve şiddete maruz kalma değişkenleri ile cinsiyet arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Üç değişken incelendiğinde erkeklerin ortalamalarının kadınlara oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bağlamda erkeklerin kadınlara göre arkadaşlarını şiddete yönlendirme ve şiddet uygulamaya daha yatkın olduğu, bununla birlikte daha fazla şiddete maruz kaldıkları söylenebilmektedir

Tablo 4: Cinsiyet Değişkenine Yönelik T-testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	Ort.	t	p
Şiddete Yönlendirme	Kadın	113	1,06	-2,359	,019
	Erkek	190	1,15		
Şiddet Uygulama	Kadın	113	1,39	-3,434	,001
	Erkek	190	1,73		
Şiddete Maruz Kalma	Kadın	113	1,17	-2,247	,025
	Erkek	190	1,31		

Tablo 5'te aile içi şiddet ile okulda şiddet arasındaki ilişki anne-baba bağlamında incelenmiş ve istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Annenin aile içi şiddete yatkınlığı bir birim arttıkça öğrencinin okulda arkadaşlarını şiddete yönlendirmeleri 0,231; arkadaşlarına şiddet uygulamaları 0,20 ve şiddete maruz kalma oranları 0,388 oranında artmaktadır. Babanın aile içi şiddete yatkınlığı bir birim arttığında ise öğrencinin okulda arkadaşlarını şiddete yönlendirmeleri 0,121; arkadaşlarına şiddet uygulamaları 0,152 ve şiddete maruz kalma oranları 0,434 oranında artmaktadır

Tablo 5: Aile İçi Şiddet ile Okulda Şiddet İlişkinine Yönelik Korelasyon Sonuçları

		Şiddete Yönlendirme	Şiddet Uygulama	Şiddete Maruz Kalma
Aile İçi Şiddet (Anne)	Pearson Correlation	,231**	,200**	,388**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000
	N	303	303	303
Aile İçi Şiddet (Baba)	Pearson Correlation	,121*	,152**	,434**
	Sig. (2-tailed)	,038	,009	,000
	N	297	297	297

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Sonuç ve Öneriler

Araştırma kapsamında katılımcıların anne ve babaların aile içi şiddete yönelik eğilimleri incelenmiş ve ortalamaların düşük olduğu saptanmıştır. Bu sonuç katılımcıların genel olarak huzurlu bir aile ortamına sahip olduğu şeklinde yorumlanabilmektedir. Bu sonuç ile birlikte öğrencilerin okulda şiddet uygulama, şiddete yönlendirme ve şiddete maruz kalma ortalamaları da incelenmiş ve genel olarak ortalamaların düşük olduğu tespit edilmiştir. Ortalamaların düşük olması okul içinde şiddet olaylarına çok fazla rastlanılmadığı şeklinde yorumlanabilmektedir. Bu sonuç iyi olarak görülebilmek ile birlikte arzu edilen sonuç okullarda hiçbir şiddet olayının olmaması yönündedir. Bunu sağlayabilmek adına da öğrencilerin belli aralıklarla konu hakkında bilgilendirilmesi ve üniversitelerde rehberlik servislerinin kurularak şiddet eğilimine sahip olan öğrencilere destek sunması önerilmektedir. Bu hususa ek olarak üniversite disiplin yönetmeliklerinin tavizsiz uygulanması da şiddet olaylarını azaltabilecektir.

Aile içindeki şiddetin okuldaki şiddet ile ilişkisinin incelendiği bu çalışmada, öğrencilerin şiddete yönlendirme ve şiddet uygulamalarının annenin şiddete eğilimi ile daha yüksek bir ilişkisi olduğunu; şiddete maruz kalmada ise babanın şiddet eğilimi ile daha yüksek bir ilişkisi olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar annenin çocuklarının hayatında daha büyük bir rol model olduğu şeklinde yorumlanabilmektedir. Gerek toplumda gerekse okullardaki şiddetin azaltılmasında ebeveynlere özellikle de anneye daha büyük bir rol düştüğü söylenebilmektedir. Bu bağlamda ilgili kamu kuruluşlarının ve sivil toplum kuruluşlarının ebeveynlere yönelik olarak, sadece çocukluk ya da ergenlik değil, yetişkin çocuklara yaklaşım konularında da eğitimler vermeleri önerilmektedir.

Kaynakça

- Arslan, Y. (2015), "Okullarda Yaşanan Şiddet Olaylarının Düzey ve Dinamiklerini Anlamak: Batman Merkez Örneği/Türkiye", *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(5), 1-17.
- Demirbağ Bolat, S. (2010). İlköğretim 6.Sınıf Öğrencilerinin Şiddete Yönelik Tutum ve Zorba-Kurban Olma Durumlarının Aile İçi Şiddet Açısından İncelemesi, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Ertuğrul, H. (2005), "Ailede ve Okulda Çocuk Eğitimi", İstanbul: Nesil Yayınları.
- İbiloğlu, A. O. (2012), "Aile İçi Şiddet", *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(2), 204-222.
- Lök, N. Başoğlu, C. Öncel, S. (2016), "Aile İçi Şiddetin Çocuk Üzerindeki Etkileri ve Psiko-sosyal Desteğin Önemi", *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8(2), 155-161.
- Ovacık, A. C. (2008), "Aile İçi Şiddetin Erkek Çocuğun Şiddet İçeren Suç İşleme Davranışına Etkileri", *Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi*, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul.
- Özgür, G. Yörükoğlu, G. Arabacı, L. B. (2011), "Lise Öğrencilerinin Şiddet Algıları, Şiddet Eğilim Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler", *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2(2), 53-60.
- Page, A. Z. İnce, M. (2008), "Aile İçi Şiddet Konusunda Bir Derleme", *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(22), 81-94.
- Terzi, Ş. (2007), "Okullarda Yaşanan Şiddeti Önleyici Bir Yaklaşım: Kendinin Toparlama Gücü", *Aile ve Toplum Dergisi*, 3(12), 73-82.
- Ünal, G. (2005), "Aile İçi Şiddet", *Aile ve Toplum Dergisi*, 2(9), 1-8.
- Yılmaz Özkan, Y. (2008). "Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet: Muğla/Milas Uğurlu Özbilim Dershanesi OKS Öğrencileri Örneği", *Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi*, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.